

Micromounts

Zoekend naar een vertaling van het woord micromount wil mij geen bevredigende oplossing te binnen vallen. 'Micromontage' geeft de indruk van iets onnatuurlijks. Ook het Duits heeft er kennelijk moeite mee. In een vertaling van een bekend boek over het onderwerp heeft de beoefenaar van de hobby van het verzamelen van mineralen in kleine afmetingen de Engelse naam: der Mikromounter.

Aan een micromount worden zekere eisen gesteld. 'Een m. is een natuurlijk mineraal in kristallen, dat vergroting vereist om goed te kunnen worden bestudeerd. Bovendien moet een m. voorzien zijn van een etiket, dat ten minste de vindplaats vermeldt' (Neil Yedlin in: Mineralogical Record). Juiste etikettering is dus een absolute voorwaarde voor micromounts! Voor de eerste vergroting bij de bestudering is een mikroskoop wel noodzakelijk, een loep geeft een te klein en onrustig beeld. Elders in deze uitgave vindt u enkele stereomikroskopen beschreven, deze en wellicht ook andere zijn voor het doel heel geschikt. Volgens insiders heeft de ervaring geleerd, dat voor 95 pct. van de micromounts een vergroting van 20 x voldoende is; meestal geeft 10 x al het prettigste resultaat.

Micromounting heeft voor- en nadelen. Enkele voordelen zijn: Men bestrijkt een groter gebied van de mineralogie, het aantal observeerbare mineralen is veel groter dan met het blote oog. Er zijn meer combinaties te onderscheiden, de paragenese (het wetmatige samengaan van mineralen in gesteenten en in vindplaatsen) wordt daardoor duidelijker. Kleine kristallen en kristalgroepen zijn vaak gaver dan grote. Ook de variëteit van kristalvormen is bij kleine kristallen veel groter dan bij fors ontwikkelde kristallen. Secundaire kristalvlakjes, bij kleine kristallen aanwezig, hebben de neiging met de primaire te vergroeien wanneer het kristal groter wordt. De zelfgevonden stukken blijken vaak veel interessanter te zijn dan werd vermoed. In onooglijke spleetjes kunnen soms prachtige kristalgroepjes blijken te schuilen. Wil men een mineraal door koop aanschaffen, dan is een klein stuk veel goedkoper dan een groot, dit kan wel de faktor 10 schelen. Zo wordt de aan te schaffen mikroskoop weer terugverdiend. Verder is het mogelijk, zeldzame mineralen, die in het groot onbereikbaar zijn of überhaupt niet voorkomen, te verzamelen. Determinatie kan vergemakkelijkt worden, doordat bijvoorbeeld de hardheidsbepalingen onder de mikroskoop veel beter

zichtbaar zijn. Voor kleinbehuisden: de collectie neemt maar weinig ruimte in beslag. Wil men ruilen met gelijkgestemden, dan is dat per post gemakkelijk te doen. Veel foto's in mineraalboeken (waar vaak de schaal niet bij staat) blijken afbeeldingen van micromounts te zijn!

Nadelen zijn er ook: Er moet wel een mikroskoop met goede verlichtingsbron aangeschaft worden. Door de vergroting gaat het vertrouwde beeld verloren, men verliest enigszins het contact met de materie, zeker ook door de verschillen in dieptescherpte. Het bestuderen van micromounts is dan ook niet zo gemakkelijk als het lijkt. Beginners, die niet alleen van de schoonheid willen genieten maar ook willen weten wát ze zien, dienen dit wel tevoren te bedenken. Met wat studie en goede boeken is de noodzakelijke ervaring wel te verkrijgen. Etiketteren en opbergen vereisen een grote nauwkeurigheid. En ... het kleine spul oogt niet zo erg in de glazen vitrine!

Behalve goede mineralenboeken kunnen speciale uitgaven over micromounts van nut zijn. In het zeer goede Amerikaanse tijdschrift Mineral Record (recensie in Gea vol. 7, nr. 1, pag. 24) heeft de hierboven geciteerde Neil Yedlin een vaste rubriek over Micromounts, waarin hij zeer kundig allerlei aspecten benadert. (Het tijdschrift verschijnt 6 x per jaar, bevat ook kleurenfoto's, kost \$ 7,-, is een uitgave van "Mineral Record" Postbox 783, Bowie, Maryland 20715, U.S.A. en is uiteraard ook via de boekhandel te bestellen).

Een aardig boek over het onderwerp is Der Mikromounter, van A. Kipfer, uitg. Ott Verlag, Thun/München, ong. f 30,-, een Duitse vertaling van een oorspronkelijk Engels werk.

Prachtige kleurenfoto's heeft het boek van Werner Lieber: Kristalle unter der Lupe (ong. f 97,-).

Verder kunnen genoemd worden: T. Galgano: Micromounting for everyone, uitg. West Essex Mineral Club, Postbox 131, Verona, N.-Yersey 07044, U.S.A., \$ 1.35,-, en Milton L. Speckel: A complete guide to micromounts uitg. Lapidary Journal Book Department, Postbox 80937, San Diego, California 92138, U.S.A., \$ 2,-.

Met dank aan drs. W. R. Moorer voor het bijeenbrengen van veel nuttige gegevens!

J.S.-v.B.

Krijtontsluitingen in Denemarken

door Dr. J. van Diggelen

Wanneer we het woord krijt lezen gaan onze gedachten misschien naar de witte rotsen van Zuid-Oost Engeland, naar de aan velen van ons bekende krijtkust ten noorden van Wissant of misschien ook naar ons eigen Zuid-Limburg met het aangrenzende Belgische gebied, dat Heimans eens lang geleden (en terecht) in een bekend

boekje 'ons Krijtland' noemde. Slechts weinigen van ons zullen bij het woord krijt denken aan het eiland Kreta in de Middellandse Zee, waar de naam krijt van afkomstig schijnt te zijn en nog minder aan de toch zo interessante krijtontsluitingen in Denemarken. Krijt is ook de naam van een geologische periode, die 135 miljoen jaar geleden begon en 70 miljoen jaar geleden eindigde.

Het is onjuist om te veronderstellen, dat het gesteente dat wij krijt noemen uitsluitend in deze periode is afgezet. Gedurende lange tijd ook in het Krijt vormden zich op tal van plaatsen op aarde in het geheel geen krijtlagen maar allerlei andere gesteenten. Vooral in de